

Masarykova univerzita
Fakulta sociálních studií

Regionální preferenční režimy; Rozvojové země v systému

Oldřich Krpec, FSS MU

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Článek XXIV. - Územní aplikace, celní unie, oblast volného obchodu

- *Ustanovení dohody se aplikují pro **mateřská celní území**.*
- *Celní území je každé území pro které platí odlišná cla.*
- *Ustanovení dohody neznemožňují **pohraniční styk**.*
- *Smluvní strany uznávají, že je **žádoucí**, aby se **zvýšila** rozvíjející se **volnost obchodu dobrovolnými ujednáními** sjednanými za účelem **těsnější integrace hospodářství zemí**, které jsou stranami takovýchto dohod. Uznávají, že účelem celní unie nebo oblasti volného obchodu má být **usnadnění obchodu** mezi zúčastněnými územími a **nikoli vytváření překážek obchodu** ostatních smluvních stran s těmito územími.*
- *Ustanovení dohody nezabraňují **utvoření CU nebo ZVO**.*
 - *Cl a jiné úpravy obchodu však **nesmí být** vůči stranám, které nejsou součástí CU **vyšší** než před jejím zřízením.*
 - *Cl a jiné úpravy obchodu ponechané v platnosti v ZVO se nesmí zvýšit.*

- Každá strana, která se rozhodne vstoupit do CU/ZVO nebo ji zřídit **oznámí** to SS.
- SS prostudují plán na zřízení CU/ZVO. Pokud po prostudování SS naznaží, že dohoda pravděpodobně nepovede ke zřízení CU/ZVO (nebo doba není přiměřená) vydají (navrhujícím) stranám doporučení. Strany ji neprovedou pokud ji nepozmění dle doporučení.
- **CU – nahrazení dvou či více** celních území **jedním celním územím** tak, že cla (a jiné úpravy obchodu) jsou odstraněny **v podstatě pro veškerý obchod** mezi zeměmi. **V podstatě stejná cla** jsou uplatňována každým členem unie pro obchod s územími **mimo unii**.
- **ZVO – skupina celních území**, ve kterých jsou cla a jiné úpravy obchodu odstraněny **v podstatě pro veškerý obchod** mezi členskými územími.

Table 1.1 Schematic presentation of economic integration schemes

Scheme	Free intra-scheme trade	Common commercial policy (CCP)	Free factor mobility	Common monetary and fiscal policy	One government
Free trade area (FTA)	Yes	No	No	No	No
Customs union (CU)	Yes	Yes	No	No	No
Common market (CM)	Yes	Yes	Yes	No	No
Economic union (EcU)	Yes	Yes	Yes	Yes	No
Political union (PU)	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes

Preferenční obchodní ujednání a regionální integrace

- **Nekonzistentní s MFN** – proto jsou **omezené** minimálními **podmínkami**;
- **612 RTAs** notifikováno 1995-2015, 406 aktivních; **10% CU**; **proliferace**, ale **hodně v rámci EU**, mnoho **neaktivních**;
- Většina mezi **sousedícími zeměmi** (vs. DCs preference);
- **Evropa lídr** v PTAs:
 - **EC/EU**; EFTA; CEFTA; TUR;
 - Asociační smlouvy s **JVE**; **Středozevní**;
 - CHI, MEX, RSA, KOR, **EPAs s ACP**;
 - V různé fázi negociace: IND, ASEAN, MERCOSUR, CAN, USA.
- **US** se **přidaly** v **80s**: **IZR** 1985, **CAN** 1988, **NAFTA** 1992, 1995;
- Všechny **OECD** jsou **členem**, **výjimka** dlouho **JAP**, teď dohoda SING s **ASEAN** a bilat. s Asií a LATAM;
- **DCs** chtějí **PTA** s **EU** a **US**, **mezi sebou** pak na **zvětšení trhu** (**ASEAN**, **MERCOSUR**);
- **Vlny**:
 - 1) **60s** EEC, EFTA, DCs (dovnitř zaměřené – krach);
 - 2) **80s** **US** a **prohlubování** a **rozšiřování EC**, **DCs otevřenější**;
 - 3) **2000s** **JVA** (reakce na **krizi** a **Čínu**).
- Rozsah od cel, přes NTMs, nově služby a investice, nejambicióznější ekonomická a politická kooperace – federalismus?
- **Bilaterální dohoda** (relevantní pro non-members, MFNs), **FTA**, **CU**, **CM**, **HMU** – CM+ nějaká **harmonizace** národních **hospodářských politik**.

Motivace

- Vytvoření EEC vyvolalo „copy cat“ regionalismus mezi **rozvojovými** zeměmi v 60s;
 - PTAs hlavně vedeny snahou o **ISI strategie** v rámci **většího** ekonomického **prostoru**, **EoS** a **dosažení politických cílů**;
 - dohody **velmi protekcionistické** a **intervencionistické** a typicky **neúspěch**;
 - **historicky PTAs merkantilistické**;
- Až v **80s** změny přístupu – vlna více **otevřených PTAs** (**NAFTA, ASEAN, MERCOSUR**);
- **EU hlavní role** (CE a EE, MED);
 - **zlepšení přístupu na trhy pro exportéry + kredibilita**;

Multilaterální linie by měla být **dominantní...**

- **Proč teda PTA?**
 - lepší přístup na trh – **WTO neposkytuje FT, preferenční FTA** s hlavními partnery **ano**;
 - tím **zajímavější** čím větší partner a větší překážky;
 - snadnější pro **malou zemi** protože **není vnímána** jako **hrozba** IC firmami;
 - v rámci **bezcelního prostoru** hrají **významnější roli NTBs** – tendence je **odstraňovat** je větší – typicky **hlubší integrace**;
 - **PTA vytváří tlak** na členy **WTO liberalizovat** více a rychleji;
 - **US z nepřítele** PTA k **aktivní podpoře** v **80s** – také kvůli **odmítnutí** řešit **služby + konec studené války** – **US neakceptuje FR** ostatních prostřednictvím FTA;
 - **domino efekt** FTAs (**vynechaní se zapojují** do svých);
 - **kredibilita** – **domácí reforma**, signál pro vlastní zájmové skupiny.

Charakteristika

- **Málo PTAs má supranacionální** vynucovací mechanismus – **EU** hlavní příklad – může **snížit nejistotu** pokud jde o implementaci;
- **Politické cíle** – klub, zahraniční politika, národní bezpečnost – často **dominují ve veřejné diskuzi** – **ekonomické náklady jako cena** dosažení neekonomických cílů;
 - ambiciózní formy kooperace mohou vytvořit **větší politickou entitu** – **GER Zollverein, EU, EE a Balt** po kolapsu SSSR přistoupení k **EU** jako **únik před SSSR**;
 - **potvrzení tržní ekonomiky a příslušnosti** ke společnému evropskému **dědictví**;
 - foto příležitost a posilování **partnerství**;
- V **bilaterálních dohodách** mohou **mocnosti prosadit** a vyzkoušet to **co nejde** v rámci **WTO** (IPRs, pracovní standardy, dokonce LP);
 - **malá skupina** zemí (2) – **snadnější** dohoda, **podobné** země mají **podobné citlivosti** – **policy balíčky** jsou větší u takové PTA než při MTN;
 - mnoho PTA zahrnuje **podobné země** – **intra-industry trade** významný (neutralita);
- **Výraznější liberalizace, více soutěže** – **větší welfare zisky** i **náklady přizpůsobení** – firmy pod tlakem se pokusí **přesunout část nákladů na třetí země** požadavkem na **zvýšení externích bariér**;
 - **narušování obchodu**: místo **efektivnějšího vnějšího** dodavatele **nákladnější regionální** – často z politických důvodů – kompenzace lobby;
 - **třetí země** mohou utrpět také z **odklonu investic** – firmy zakládají **produkci v PTA** místo investic ven;

US Trade Agreements

- **Israel** FTA 1985
- CAN + MEX **NAFTA** 1994
- US – Jordan FTA 2001
- **CAFTA** – DR 2004
- US – Chile FTA 2004
- US – **Singapore** FTA 2004
- **Australia** FTA 2005
- US – Bahrain FTA 2006
- US – Colombia TPA 2006
- US – Morocco FTA 2006
- US – Panama TPA 2007
- US- Peru TPA 2009
- US – Oman FTA 2009
- **KORUS** TA 2012
- **TPP Trans Pacific-Partnership** (2/2016): Brunei, Japan, Malaysia, New Zealand, Vietnam;
- **Transatlantic Trade and Investment Partnership (T-TIP)** US-EU (IT, SER, INV, NTBs) (?);

THE STATE OF EU TRADE

2018

-
- EU & Customs union (Andorra, Monaco, San Marino, Turkey)
 - European Economic Area (Norway, Iceland, Liechtenstein)
 - Applied preferential trade agreement (FTA, EPA, DCFTA)
 - Preferential agreement awaiting application
 - Pending negotiations for a preferential trade agreement
 - Potential preferential trade partners
 - Pending negotiations for a stand-alone investment agreement
 - Preferential agreement in the process of modernisation

Table A-I. EU PTAs with Members and Close Neighbors

Partner	Nature of Agreement	Date of Entry into Force	Comments
EC Member States (EC12)	Treaty of Rome	January 1, 1958	
EC – Accession of Austria, Finland, and Sweden (EC-15)		January 1, 1995	
EC- Accession of Cyprus, Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Slovakia, Slovenia (EC25)		May 1, 2004	
EC- Accession of Bulgaria and Romania (EC27)		January 1, 2007	
Iceland, Liechtenstein, Norway	European Economic Area	January 1, 1994	EEA replaces previous FTA agreements with these countries
Andorra	Customs Union	July 7, 1991	Exchange of letters
Turkey	Customs Union	December 31, 1995	Decision 1/95 of the EC-Turkey Association Council
San Marino	Customs Union	December 1, 1992	
Faroe Islands	Free Trade Agreement	January 1, 1997	Replace 1991 trade agreement
The former Yugoslav Republic	Stabilisation and Association Agreements	May 1, 2004	
Croatia	Stabilisation and Association Agreements	February 2, 2005	Provisions first applied under interim agreement
Albania	Stabilisation and Association Agreements	December 1, 2006	Provisions first applied under Interim Agreement
Montenegro	Stabilisation and Association Agreements	January 1, 2008	Interim agreement, pending entry into force of SSA
Bosnia and Herzegovina	Stabilisation and Association Agreements	July 1, 2008	Interim agreement, pending entry into force of SAA
Serbia	Interim Agreement on trade and trade-related matters	February 1, 2010	

Table A-2. EU PTAs with Bordering or Near-Bordering Countries

Partner	Nature of Agreement	Date of Entry into Force	Comments
Algeria	Association Agreement	September 1, 1995	Euro-Med agreement replaces cooperation agreement
Egypt	Association Agreement	June 1, 2004	Euro-Med agreement replaces cooperation agreement
Israel	Association Agreement	June 1, 2000	Euro-Med agreement; trade provisions initially applied under (1995) Interim Agreement
Jordan	Association Agreement	May 1, 2002	Euro-Med Agreement, signed November 24, 1997
Lebanon	Interim Agreement	May 1, 2002	Euro-Med Agreement signed on June 16, 2002; replaces cooperation agreement
Morocco	Association Agreement	March 1, 2000	
Palestinian Authority	Association Agreement	July 1, 1997	Interim Euro-Med agreement
Syria	Co-operation Agreement	July 1, 1977	Euro-Med Agreement signed in October 2004, but not yet entered into force
Tunisia	Association Agreement	March 1, 1998	Euro-Med Agreement
Gulf Cooperation Council (Bahrain, Kuwait, Oman, Qatar, Saudi Arabia, and the United Arab Emirates)	None		Negotiations on an FTA expected to re-start in 2010
Russia	Partnership and Cooperation Agreement	1997	Negotiations on a new framework agreement commenced in 2008
Ukraine	Partnership and Cooperation Agreement	1998	Negotiations launched in March 2007 on a new Association Agreement

Table A-3. EU PTA's with Developing Countries

Partner	Nature of Agreement	Date of Entry into Force	Comments
CARIFFORUM States (Antigua and Barbuda, Bahamas, Barbados, Belize, Dominica, the Dominican Republic, Grenada, Guyana, Haiti, Jamaica, Saint Lucia, Saint Vincent and the Grenadines, Saint Christopher and Nevis, Suriname, Trinidad and Tobago)	Economic Partnership Agreement (EPA)	Pending	Date of signature: October 15, 2008 (Haiti signed on December 11, 2009)
EAC (Burundi, Kenya, Rwanda, Tanzania, Uganda)	Interim Economic Partnership Agreement		Negotiations on a more comprehensive EPA ongoing
ESA (Comoros, Madagascar, Mauritius, Seychelles, Zambia, Zimbabwe)	Interim Economic Partnership Agreement	Signed on August 29 2009 by Mauritius, Sychelles, Zimbabwe, and Madagascar	Negotiations on a more comprehensive EPA ongoing.
Pacific (Papua New Guinea, Fiji)	Interim Economic Partnership Agreement	Papua New Guinea signed on July 30 2009 and Fiji signed on December 11, 2009	Negotiations on a more comprehensive EPA ongoing
SADC (Botswana, Lesotho, Namibia, Mozambique, Swaziland)	Interim Economic Partnership Agreement	Botswana, Lesotho, Swaziland and Mozambique signed in June 2009	Negotiations on a more comprehensive EPA on-going
West Africa (Ghana)	Interim Economic Partnership Agreement		Negotiations on a more comprehensive EPA on-going

Table A-4. EU PTAs with Distant Countries and Regions

Partner	Nature of Agreement	Date of Entry into Force	Comments
ASEAN (Brunei, Cambodia, Indonesia, Laos, Malaysia, Myanmar, Philippines, Singapore, Thailand, and Vietnam)	FTA		Negotiations were launched in June 2007, but suspended in December 2008. Subsequently, the EU announced that bilateral negotiations with Singapore and Vietnam would commence in 2010
Andean Community (Bolivia, Colombia, Ecuador, and Peru)	Association Agreement		Regional negotiations suspended in 2008. Bilateral agreements with Colombia and Peru reached on March 1, 2010
Central America (Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, and Nicaragua)	Association Agreement		Negotiations ongoing
Mercosur (Argentina, Brazil, Paraguay, and Uruguay)	Association Agreement		Negotiations suspended since 2004, but discussions to resume are ongoing
Chile	Association Agreement which included an FTA	February 3, 2004	Full implementation of FTA expected by 2013
Mexico	Economic Partnership, Political Coordination and Cooperation Agreement which included an FTA	July 1, 2000	
South Africa	Trade, Development, and Co-operation Agreement (TCDA)	January 1, 2000	TCDA aims to establish an FTA by 2012
Republic of South Korea	FTA		Both sides still need to ratify the agreement which was reached in October 2009
India	FTA		Negotiations were launched in June 2007 and are ongoing
Canada	Comprehensive Economic and Trade Agreement		Negotiations were launched in October 2009 and are ongoing
Singapore	FTA		Negotiations to commence in 2010
Vietnam	FTA		Negotiations to commence in 2010

Hlubší integrace a PTAs

- V rámci **PTA** někdy **WTO+** závazky:
 - **US i EU** dohaduje **WTO+**, **US více** (typicky NAMA přístup, AGRI, **SPS**, **TBT**, **AD**, **CVDs**, subvence, vládní **zakázky**, **TRIMs**, služby **IPRs**) pro EU (exportní daně, **SPS**, **TRIMs** a služby);
- **EU** má mnohem více **WTO-X** opatření – **kulturní kooperace**, **vzdělání**, **energie**, **zdraví**, **lidská práva**, **imigrace**, **drogy**, **praní peněz**, **RD**, **sociální otázky**, **azyl**;
- Pokud **US WTO-X** tak **závazné**, u **EU** často **postavené** na **technické asistenci** a **pomoci**; měkčí přístup – speciálně v **sousedské politice**;

Obchodní bloky - důležité otázky:

Dopady PTA na členy a jejich welfare:

- rozsah, **typ** a **implementace** (60s mnoho PTA – současné jsou implementovány a širší);
- empirie: **rozšiřuje se obchod** - otázka je **kauzální efekt**;
- **gravitační model** je předpoklad a porovná se to s realitou tam kde jsou **PTAs: dvojnásobí obchod mezi členy za 10 let**; více obchodu **není bez dalšího lepší ve welfare – diversion**;

Dopady na nečleny:

- podmínka aby nebyla PTA negativní pro non-M – **dovoz z extra nesmí klesnout produkt od produktu**;
- **Splněno** – i když intenzita **intra-T vzrostla** v 2/2 20st, **extra-T** jako podíl GDP taky **vzrostl** – **PTA nezastavily liberalizaci**;
- **neznamená to že non-m nejsou poškození**;
- **EU a US dělaly méně multi-koncesí v clech pro PTA partnery** – nechávali si to jako **platbu** pro intra PTA liberalizaci;
- **Škody pro non-m: méně kompetitivní** ve srovnání s **PTA členy kteří neplatí cla** – pokud je tam **EoS efekt**, využijí ho členové ale ne **non-M**, tam se **pravděpodobnost EoS sníží**;

PTA snižuje význam národních IC PG:

- jsou relativně **menší** a na úrovni PTA **méně významní**;
- protože se **zájmy IC v různých zemích liší**, bude těžší pro PG dosáhnout ovlivnění politiky v jejich prospěch;
- naopak se **hůře chrání spotřebitelé** (národní politika), mohou se spojit **producenti do PTA federací**;

FTA země soupeří, protože mají **různá cla extra** – **FTA bývají liberálnější než CUs**;

- **CUs: každá země usiluje o ochranu toho čeho produkuje více než poměr GDP k celku; náklady ochrany nese celá EU a každá země dle podílu na GDP**, naopak zisky dle podílu na produkci dané komodity;

Rozvojové země

- Dlouho **GATT klub** pro **OECD**; DCs neparticipovaly plně na výměně koncesí; (částečná změna **WTO**)

Problémy:

- **Vyjednávání** koncesí na **reciproční bázi** – **DCs** jsou **malé** a **reciprocita nefunguje** – nemohou nabídnout dost aby velké země uvolnily přístup;
- **Obecné omezení politik nemusí vyhovovat** všem: DCs například potřebují **clo** jako **příjem** do rozpočtu, **WTO** se stále více zabývá věcmi **mimo obchodní politiku** – **asymetrické náklady implementace**;

Etapy:

- **omezená participace** DCs na **GATT** (12/23);
- výrazné **rozšíření počtu** DCs členů – **SDT** (1965-1986);
- rostoucí **integrace DCs** do systému s větší **reciprocitou** (1987-1997);
- **zpět** k důrazu na **SDT** (čl.18) – zvláště pro **LDCs** – **diferenciace** a heterogenita;

SDT od mid**1950s**:

- 1) Prebish, Singer (podpora **průmyslové** kapacity a redukce závislosti – **ToT**);
- 2) **GSP** – lepší než MFN přístup na trhy AIC;
- 3) **rozvojová pomoc** zaměřená na asistenci s pronikáním na trhy AIC;

Argumenty:

- **exportní pesimismus** – rozvoj DCs závisí na **exportu**, jejich dodávky komodit překročí **absorpční kapacitu** světa, pokles ceny – je třeba cel na zlepšení **ToT** (optimální clo);
- potřeba **podpory průmyslu** + nový obchodní řád k prolomení **kruhu „underdevelopment“**; nedostatek **cizích měn** a proto **protekce** nutná k ochraně **BoP**;

Část IV GATT a Enabling Clause

- **UNCTAD 1964**: blok DCs v UN (G77) – 1965 požadavek na **zvláštní status** v multi-systému – část **IV. GATT**;
- Formalizován **koncept SDT** – reakce GATT na vytvoření UNCTAD a GSP vytvořené v rámci UNCTAD;
- **SDT** znamenal, že od DCs nejsou očekávány **reciproční koncese** a vázané tarify;
- **1973** konf. ministrů v Tokyu – jednání mají poskytnout dodatečné **benefity DCs** aby došlo k nárůstu jejich výnosů v cizích měnách, **diverzifikaci exportu**, akceleraci růstu obchodu - AIC nemají očekávat **reciproční koncese**;
 - AIC ale v rámci jednání opakovaně vyjadřovaly **nespokojenost s neochotou DCs podřít se GATT pravidlům** – vytváření dobrovolných kódů;
- **Tokyo 1979** rámcová dohoda:
 - „**Enabling Clause**“ (ofic.: SDT) - permanentní **legální základ** pro fungování GSP;
 - **výměnou** za SDT zavedení **principu graduace**;
- SDT je na základě „**best endeavour**“ závazků – **vylučuje se DS** ze strany DCs;
- **Cíl OECD** – postupně **integrovat velké DCs do GATT** – ne protože by nutně věřili prospěšnosti liberálních režimů pro rozvoj, ale protože šlo o **zajímavé trhy**;
 - Self-deklarace statusu DCs – výjimka **49 LDCs** – **definice UN**;
 - **Graduace** je proto otázka **bilaterální interakce** a omezuje se na zjevné případy – SING a KOR;
 - SDT je vyjádření převažujícího názoru, že **import substituce** je nutná;
 - **Preference a FR méně výhodné** pro DCs než čekaly - MTN bylo mezi AICs – ty se zaměřovaly na vlastní zájmy (**AGRI a TEX** vyjmuto);
- **1980s** – když DCs začaly s **unilaterální liberalizací** a **EO** strategií rozvoje - **bariéry** v AGRI a TEX začaly vadit a mobilizovala se **domácí EO lobby** - větší **aktivita** v GATT;
- Aktivní participace v **Uruguay** – **výrazný vliv** na výsledek v GATS, **A text. cloath.**; **Safeguards**; **AoA**;

[Hong Kong](#) (since 1997)

[Israel](#) (since 1997)

[Singapore](#) (since 1997)

[South Korea](#) (since 1997)

[Taiwan](#) (since 1997)

[Cyprus](#) (since 2001)

[Slovenia](#) (since 2007)

[Malta](#) (since 2008)

[Czech Republic](#) (since 2009, since 2006 by [World Bank](#))

[Slovakia](#) (since 2009)

[Estonia](#) (since 2011)

[Latvia](#) (since 2014)

[Lithuania](#) (since 2015)

- **UR – single undertaking** – všechny dohody **vážou všechny** a **všichni** musí nabídnout **koncese** – krok k ukončení dichotomie, **výhody DCs** v **přechodných obdobích** a **nižších „cotech“** u cel;
- **SDT – WTO**: **nižší úroveň závazků**; **flexibilnější lhůty** implementace; závazky **AIC** berou **v potaz zájmy DCs**; **příznivější** zacházení pro **LDCs**; technická **asistence** a **trénink**;
- Velké **téma**: směnný kurz; **rovnováha** závazků **AGRI-INDU**;
- Značný **tlak DCs** (G33) – **20% AGRI produktů citlivé** – polovina z nich bude vyňata ze snižování cel;
- MERCOSUR – chtěl výjimku na protekci AGRI v rámci PTA;

Aserktivnost:

- Přestože mnoho **DCs** **aktivně** participuje ve vyjednávacích **koalicích** – **nebrání** jim to užívat **DS** proti sobě **navzájem** k posazení pravidel WTO;
- **DS** používají k **napadání unilaterálních preferencí** ve prospěch skupin DCs – od konce 1990s velké DCs útočí na preferenční programy které nejsou v souladu s WTO pravidly (EClause – preference „generalized“, non-reciprocal, nondiscriminatory);
- **6 let výjimka** na **EU-ACP** preference (Doha 2001) – výsledek **napadení BRA** a **IND**; EPA dohody...
- **Indie vs. EU** (2003 **EU GSP+ program**): rozhodnutí (překvapení) **členové mohou poskytnout** preference jednotlivé **skupině DCs** pokud cíl **sdílí stejné** rozvojové **potřeby** a **potřeby** mohou být **efektivně adresovány** těmito **preferencemi**;
- **Implementace** po UR – **DCs musely** implementovat **dohody z UR** do konce přechodných **lhůt**, některé byly proti jejich rozvojovým cílům, vznesena **otázka** zda **AIC dodrží slib** a **vyváží** to preferencemi a pomocí;

Doha – návrhy DCs:

- 88 návrhů:
 - více **preferenčního** přístupu;
 - více **volnosti** při restrikcích;
 - více **odkladu** na adoptování pravidel;
 - více rozvojové a technické **pomoci**;
 - více **transparence a zodpovědnosti AIC** ve věci **SDT**;
- Jasná potřeba pro větší **diferenciaci DCs** a analýzu toho jaké preference a pro koho budou prospěšné v oblasti rozvoje;
- WTO chápe **ochod jako pomoc**:
 - obchodní politika jako nástroj **průmyslového rozvoje** neměla mnoho úspěchu v minulosti;
 - také je zřejmé, že preference jsou **drahý** nástroj – nejen pro vyňaté země a systém jako celek, ale také pro donora a adresáta;
 - preference nepomáhají zemím **odstranit poruchy**, které snižují jejich konkurenceschopnost;

GATT čl. XVIII. Státní pomoc hospodářskému rozvoji

- *Strany uznávají, že **dosažení cílů Dohody bude usnadněno pokračujícím rozvojem** jejich hospodářství, což platí zvláště pro strany, jejichž hospodářství může zajistit jen **nízkou životní úroveň** a které je na **počátečním stupni vývoje**;*
- *Tyto strany **mohou být nuceny zavádět ochranná opatření postihující dovoz** – tato opatření jsou oprávněná, pokud usnadňují **dosažení cílů Dohody** (hospodářský **rozvoj** a zvyšování **životní úrovně**). Tyto smluvní strany by měly požívat **dodatkových výhod**, které umožní udržet dostatečnou **pružnost celních sazebníků** (celní ochrana pro vybudování určitého odvětví), mohou zavádět množstevní omezení na ochranu **platební bilance**;*
- *Za některých okolností tato opatření **nepostačí** – proto se strana s nízkou životní úrovní může **přechodně odchýlit od ustanovení ostatních článků Dohody**. Jiné strany, jejichž hospodářství je ve stavu rozvoje, mohou předkládat **žádosti SS**.*
- *Smluvní strany uznávají, že strany s nízkou životní úrovní mají **sklon k potížím s platební bilancí**. Tyto smluvní strany mohou upravovat celkovou úroveň svých dovozů omezením množství nebo hodnoty zboží (opatření nepřekročí mez potřebnou k zabránění závažným následkům).*

(část IV. 1965) GATT. čl. XXXVI. - Obchod a rozvoj

- Mezi cíli dohody je **zvýšení životní úrovně a postupný rozvoj**;
- **Výnosy z vývozu** méně rozvinutých zemí jsou pro jejich rozvoj životně **důležité**;
- Existuje **velký rozdíl** mezi životní úrovní;
- Je nutno podniknout **společné činnosti** k podpoře rozvoje;
- SS mohou méně rozvinutým stranám umožnit používat **zvláštních opatření** k podpoře jejich obchodu a rozvoje;
- Je třeba **rozvíjet výnosy** z vývozu méně rozvinutých stran (MR);
- **Vyvinout úsilí** aby si zajistily **podíl** na růstu mezinárodního **obchodu**;
- Vytvořit příznivé podmínky **přístupu na světové trhy základním výrobkům** z MR stran, učinit kroky pro **stabilizaci** trhů se základními výrobky a k dosažení **stálých a spravedlivých cen**;
- Rychlý rozvoj MR stran bude zajištěn **diverzifikací struktury** jejich hospodářství;
- Je důležitá **finanční podpora** rozvoji → vztah k mezinárodním **úvěrovým institucím**;
- Vyspělé strany neočekávají **reciprocitu** za závazky ke snížení cel a jiných překážek obchodu od MR stran.

GATT čl. XXXVII (Závazky)

- *Vyspělé strany se zavazují:*
 - *přednostně snižovat překážky u výrobků, na nichž mají MR strany zvláštní vývozní zájem;*
 - *zdržet se u nich zvyšování či zavádění **celního zatížení**;*
 - *nečinit fiskální opatření, které by mohly významně **bránit růstu** spotřeby u takových výrobků.*
- *Vyspělé strany – **přihlížejí k obchodním zájmům MR stran při zavádění obchodních opatření.***